

М.М. Бенько

**ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
ПІДПРИЄМСТВА**

Підручник

Київ
Видавництво Ліра-К
2021

УДК 658:338.246-049.5](477)(075.8)
Б46

*Рекомендовано до видання кафедрою обліку та
оподаткування КНТЕУ
Протокол №4 від 07.10.2019 р.*

Рецензенти:

*Мошковська О.А., д-р екон. наук, проф., Київський національний торговельно-економічний університет;
Король С.Я., д-р екон. наук, проф., Київський національний торговельно-економічний університет;
Малишкін О.І., д-р екон. наук, проф., Державний університет інфраструктури та технологій;
Шпак В.А., д-р екон. наук, проф., Київський кооперативний інститут бізнесу і права.*

Бенько М.М.

Б46 Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства : підручник / М.М. Бенько. Київ : Видавництво Ліра-К, 2021. 560 с.
ISBN 978-617-520-041-4

У підручнику викладено програмний матеріал з теорії і практики обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки діяльності суб'єктів господарювання. Виділені методологічні та організаційні засади розробки обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства в розрізі основних складових економічної безпеки звичайної і непередбачуваної діяльності.

Підручник призначений для студентів, аспірантів та викладачів закладів вищої освіти економічного спрямування, слухачів шкіл бізнесу, керівників підприємств, а також головних бухгалтерів, фахівців економічних і фінансових служб підприємства.

УДК 658:338.246-049.5](477)(075.8)

ISBN 978-617-520-041-4

© Бенько М.М., 2021
© Видавництво Ліра-К, 2021

ЗМІСТ

Передмова	9
Глава 1. Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки як механізм забезпечення стану стабільної життєдіяльності підприємства	
1.1. Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства та механізм його функціонування	10
1.1.1. Сутність та завдання системи обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства	10
1.1.2. Механізм функціонування системи обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства	20
1.2. Методологія системи обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства	55
1.2.1. Методологія облікової функціональної складової системи обліково-аналітичного забезпечення	55
1.2.2. Методологія аналітичної та спеціальної функціональної складової системи обліково-аналітичного забезпечення	64
Глава 2. Обліково-аналітична діяльність у системі обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства	
2.1. Організація обліково-аналітичної діяльності як основи обліково-аналітичного супроводження економічної безпеки підприємства	99
2.1.1. Загальна характеристика та елементи організації обліково-аналітичної діяльності у системі обліково-аналітичного забезпечення	99

2.1.2. Форми, засоби, принципи та результати організації обліково-аналітичної діяльності у системі обліково-аналітичного забезпечення.....	104
2.2. Методологія організації обліково-аналітичної діяльності у системі обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства.....	109
2.2.1. Методологічні передумови організації обліково-аналітичної діяльності у системі обліково-аналітичного забезпечення	109
2.2.2. Методологія організації облікового забезпечення економічної безпеки підприємства	122
2.2.3. Методологія організації аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства ...	148

Глава 3. Обліково-аналітична інформація як визначальний фактор обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства

3.1. Сутність обліково-аналітичної інформації та джерела її формування у системі обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства.....	154
3.2. Якісні характеристики обліково-аналітичної інформації та її класифікація у системі обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства	161
3.3. Система зовнішньої і внутрішньої обліково-аналітичної інформації та процес її формування у системі обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства	171

Глава 4. Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки звичайної діяльності підприємства

4.1. Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки процесу та результативності звичайної діяльності	196
4.1.1. Класифікація обліково-аналітичної інформації економічної безпеки звичайної діяльності підприємства.....	196

4.1.2.	Обліково-аналітичні дані економічної безпеки процесу та результативності звичайної діяльності.....	204
4.2.	Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки виробництва та реалізації продукції.....	210
4.2.1.	Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки технічного рівня виробництва та технологічних рішень	210
4.2.2.	Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки ефективності використання основних виробничих і оборотних засобів	221
4.2.3.	Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки затрат на виробництво і реалізацію продукції	238
4.3.	Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки ефективності використання трудових ресурсів і виплат працівникам	272
4.3.1.	Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки використання трудових ресурсів.....	272
4.3.2.	Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки виплат працівникам	282

Глава 5. Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки непередбачуваної діяльності підприємства

5.1.	Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства у забезпеченні безперервності діяльності	290
5.1.1.	Методологічні засади організації обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства у забезпеченні безперервності діяльності	290
5.1.2.	Обліково-аналітичне інформаційне забезпечення економічної безпеки підприємства у забезпеченні безперервності діяльності	299
5.2.	Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки ділової репутації підприємства	351

5.2.1. Методологічні засади організації обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки ділової репутації підприємства.....	351
5.2.2. Обліково-аналітичне інформаційне забезпечення економічної безпеки ділової репутації підприємства	358
5.3. Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства у протидії загрозам зовнішнього тиску.....	374
5.3.1. Методологічні засади організації обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства у протидії загрозам зовнішнього тиску.....	374
5.3.2. Обліково-аналітичне інформаційне забезпечення економічної безпеки підприємства у протидії загрозам зовнішнього тиску.....	380

Глава 6. Інноваційна діяльність у системі обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства

6.1. Характеристика інноваційної діяльності та обліково-аналітичного забезпечення як об'єкта інновацій у системі економічної безпеки підприємства	390
6.2. Організація систем обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства на засадах інноваційності.....	402
6.3. Напрями удосконалення обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства на засадах інноваційності	409

Глава 7. Формалізація обліково-аналітичної інформації у обліково-аналітичному забезпеченні економічної безпеки підприємства

7.1. Методика класифікації і кодування обліково-аналітичної інформації	426
7.2. Моделювання інформаційної бази на основі структуризації і формалізованого опису сукупностей обліково-аналітичних даних.....	433

7.3. Носії обліково-аналітичної інформації у системі обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства	438
--	-----

Глава 8. Інформаційні технології обробки даних у системі обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства

8.1. Зміст та характеристика інформаційних технологій обробки обліково-аналітичних даних	442
8.2. Інформаційні технології в обліково-аналітичному процесі обробки обліково-аналітичних даних	452
8.3. Інформаційні технології у процедурах обробки обліково-аналітичних даних	460

Список використаних джерел	472
---	------------

Додатки	481
----------------------	------------

ПЕРЕДМОВА

Господарська діяльність підприємства в ринкових умовах нерозривно пов'язана із загрозами підприємницької діяльності, які істотно впливають на його економічну безпеку. Ця обставина зумовлює велику увагу до дослідження загроз і їх впливу на економічну безпеку підприємства з боку системи бухгалтерського обліку, аналізу, контролю та економічної безпеки з метою оперативного і достовірного інформаційного забезпечення керівників для запобігання, усунення загроз економічній безпеці підприємства.

Обліково-аналітичне забезпечення є основою замкнутих контурів зв'язку управління із економічною системою підприємства і зовнішнім середовищем, що визначає процеси саморегуляції і автокорекції в системі управління в умовах значної нестабільності зовнішнього і внутрішнього середовища і необхідності забезпечення економічної безпеки підприємства. Такий метод управління обумовлює ключову роль обліково-аналітичного забезпечення як внутрішнього чинника в забезпеченні економічної безпеки підприємства.

Сучасні студенти займуть особливу позицію у майбутньому підприємницької діяльності в Україні. Отже вони повинні бути не тільки професійно підготовленими в обраній спеціальності, але й соціально та економічно компетентними фахівцями, що знають закони соціальної організації, розуміють розвиток суспільних та економічних перемін та володіють знаннями щодо методології побудови та функціонування системи обліково-аналітичного забезпечення та економічної безпеки підприємства.

До цього їх готує і цей підручник який забезпечить набуття студентами знань та практичних навиків методики підготовки обліково-аналітичного забезпечення, включаючи обліково-аналітичну інформацію за видами економічних загроз.

У підручнику реалізований поступальний принцип навчання, перехід від теоретичних основ системи обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства

до все більш поглиблених і теоретично диференційованих частин.

Зміст підручника характеризується інноваційністю. Автор дає багато трактувань економічних процесів і фактів, з'ясування закономірностей, застосовування методів і форм розробки обліково-аналітичного забезпечення в цілому, ефективної системи обліково-аналітичних показників зокрема, з метою забезпечення управління ефективним інструментом економічної безпеки підприємства. Студенти мають можливість торкнутися до тканини живої наукової думки, різноманіття підходів та пояснень.

У цьому плані можна сказати, що цей підручник відрізняється тим, що його висока інформаційна насиченість забезпечує не тільки підвищення економічної ерудиції, але й дозволяє вчитися самостійно і критично мислити, грамотно і всебічно вивчати обліково-аналітичний процес та процес забезпечення економічної безпеки підприємства.

Навчальний матеріал, що ліг в основу цього підручника, складений на базі значної кількості закордонних та вітчизняних джерел: підручників та монографій, дисертацій, статей, конспектів лекцій та матеріалів наукових конференцій. Крім того тут відображені розробки, виконані особисто автором.

Автор висловлює глибоку вдячність рецензентам: д.е.н., проф. Малишкіну О.І., д.е.н., проф. Шпаку В.А., д.е.н., проф. Мошковській О.А., д.е.н., проф. Король С.Я. за цінні зауваження і побажання, які сприяли покращенню змісту підручника.